

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ II

Ενότητα 1: Οικονομικοί Κύκλοι

Κουτεντάκης Φραγκίσκος – Γαληνού Αργυρώ
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης **Creative Commons** και ειδικότερα

*Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο 3.0 Ελλάδα
(Attribution – Non Commercial – Non-derivatives 3.0 Greece)*

CC BY-NC-ND 3.0 GR

[ή επιλογή ενός άλλου από τους έξι συνδυασμούς]

[και αντικατάσταση λογότυπου άδειας όπου αυτό έχει μπει (σελ. 1, σελ. 2 και τελευταία)]

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περίγραμμα Ενότητας

- Τι Είναι ο Οικονομικός Κύκλος;
- Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων
- Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων
 - Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Ζήτησης
 - Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Προσφοράς
- Συμπεράσματα

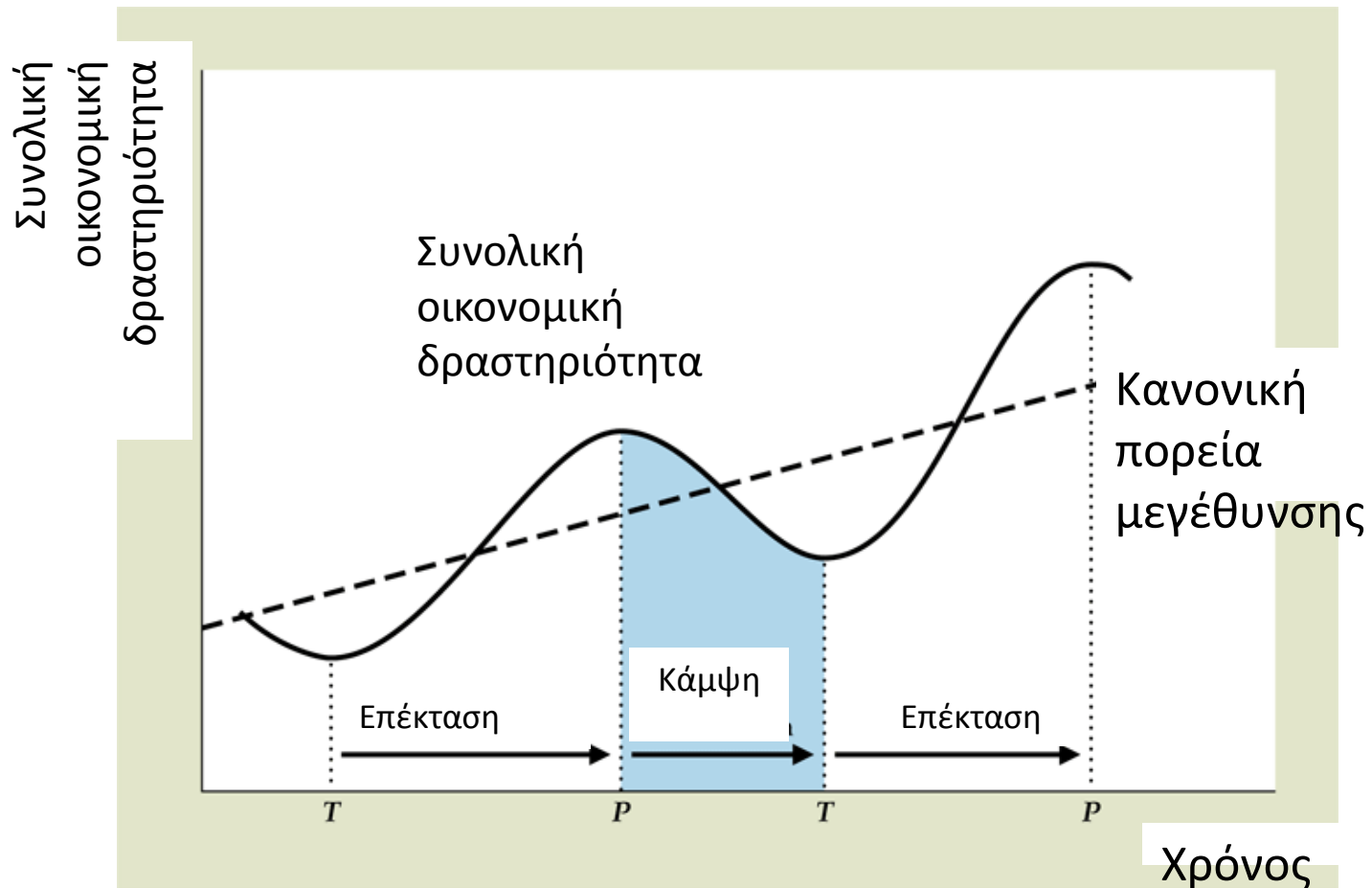
Τι Είναι ο Οικονομικός Κύκλος;

- Μετά τη Βιομηχανική Επανάσταση, οι οικονομίες πολλών χωρών γνώρισαν μια εντυπωσιακή μεγέθυνση.
- Ωστόσο, αυτή η οικονομική άνθηση διακόπηκε περιοδικά από διαστήματα, όπου η παραγωγή και το εισόδημα μειώνονται και η ανεργία αυξάνει.
- Βέβαια, μετά την περίοδο της φθίνουσας οικονομικής δραστηριότητας σχεδόν πάντοτε η οικονομική μεγέθυνση ξανάρχιζε.

Τι Είναι ο Οικονομικός Κύκλος;

- Αυτή η ακολουθία της οικονομικής επέκτασης, της πρόσκαιρης κάμψης και στη συνέχεια της ανάκαμψης είναι γνωστή ως **οικονομικός κύκλος**.
- Το διάγραμμα ενός τυπικού οικονομικού κύκλου είναι το ακόλουθο:

Τι Είναι ο Οικονομικός Κύκλος;

Τι Είναι ο Οικονομικός Κύκλος;

- Η **διακεκομμένη γραμμή** δείχνει τη μέση κανονική πορεία μεγέθυνσης της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας.
- Η **συνεχής γραμμή** δείχνει τις αυξήσεις και τις μειώσεις της υπάρχουσας οικονομικής δραστηριότητας.

Τι Είναι ο Οικονομικός Κύκλος;

- Η χρονική περίοδος, κατά την οποία η συνολική οικονομική δραστηριότητα μειώνεται, ονομάζεται **κάμψη** ή **κρίση**.
 - Αν η κάμψη είναι ιδιαίτερα σοβαρή, ονομάζεται **ύφεση**.
 - Όταν η κάμψη φτάσει στο κατώτατο σημείο της, τον πυθμένα (**T**), η συνολική οικονομική δραστηριότητα αρχίζει ν' αυξάνει.

Τι Είναι ο Οικονομικός Κύκλος;

- Η χρονική περίοδος, κατά την οποία η συνολική οικονομική δραστηριότητα αυξάνει, ονομάζεται **επέκταση** ή **άνθηση**.
 - Όταν η επέκταση φτάσει στο μέγιστο σημείο της, την κορυφή (**P**), τότε η συνολική οικονομική δραστηριότητα αρχίζει πάλι να μειώνεται.

Τι Είναι ο Οικονομικός Κύκλος;

- Η όλη ακολουθία της συρρίκνωσης που ακολουθείται από άνθηση, μετρούμενη από κορυφή σε κορυφή, ή από πυθμένα σε πυθμένα, είναι ένας **οικονομικός κύκλος**.
- Οι κορυφές και οι πυθμένες ονομάζονται **σημεία καμπής**.

Τι Είναι ο Οικονομικός Κύκλος;

- Γενικά, ο οικονομικός κύκλος:

1. δεν είναι περιοδικός

- Δεν παρατηρείται σε τακτά, προβλέψιμα διαστήματα, και δεν διαρκεί ένα δεδομένο χρονικό διάστημα.

2. είναι επαναλαμβανόμενος

- Το τυπικό πρότυπο κάμψη-πυθμένας-επέκταση-κορυφή επαναλαμβάνεται συνεχώς στις βιομηχανικές χώρες.

Τι Είναι ο Οικονομικός Κύκλος;

3. είναι επίμονος

- Συνήθως, από τη στιγμή που θα αρχίσει μια κάμψη ή μια επέκταση, θα διαρκέσει αρκετό χρονικό διάστημα (1 έτος ή περισσότερο).

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

- Μολονότι όλοι οι οικονομικοί κύκλοι δεν είναι ταυτόσημοι, έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά.
- Αυτή η άποψη στηρίζεται στην εξέταση των **συγχρονισμένων κινήσεων** των οικονομικών μεταβλητών σ' έναν οικονομικό κύκλο.
 - Παρατηρείται μια τάση πολλών οικονομικών μεταβλητών να μετακινούνται μαζί μ' έναν ομαλό και προβλεπόμενο τρόπο στη διάρκεια του οικονομικού κύκλου.

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

- Τα συνηθισμένα κυκλικά πρότυπα των βασικών μακροοικονομικών μεταβλητών ονομάζονται **γνωρίσματα των οικονομικών κύκλων**.
- Τα χαρακτηριστικά της κυκλικής συμπεριφοράς των μακροοικονομικών μεταβλητών, που έχουν σημασία στην ανάλυση των γνωρισμάτων των οικονομικών κύκλων, είναι:
 1. η κατεύθυνση,
 2. ο χρονισμός.

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

- **Χαρακτηριστικό 1- Κατεύθυνση**

Με βάση αυτό το χαρακτηριστικό, διακρίνουμε 3 είδη μεταβλητών:

i. **Προκυκλική**

ii. **Αντικυκλική**

iii. **Ακυκλική**

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

- **Προκυκλική μεταβλητή** είναι εκείνη που κινείται προς την ίδια κατεύθυνση με τη συνολική οικονομική δραστηριότητα.
 - Αυξάνεται στις ανθήσεις, και μειώνεται στις κάμψεις.
- **Αντικυκλική μεταβλητή** είναι εκείνη που κινείται προς την αντίθετη κατεύθυνση με τη συνολική οικονομική δραστηριότητα.
 - Αυξάνεται στις κάμψεις, και μειώνεται στις ανθήσεις.

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

- **Ακυκλική μεταβλητή** είναι εκείνη που δεν έχει συγκεκριμένο κυκλικό πρότυπο συμπεριφοράς.

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

- **Χαρακτηριστικό 2- Χρονισμός**

Με βάση αυτό το χαρακτηριστικό, διακρίνουμε 3 είδη μεταβλητών:

- i. **Συμπορευόμενη**
- ii. **Προπορευόμενη**
- iii. **Υστερόχρονη**

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

- Συμπορευόμενη μεταβλητή είναι εκείνη όπου ο χρονισμός των κινήσεων της συμπίπτει χρονικά με εκείνον της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας.
- Οι κορυφές και οι πυθμένες της μεταβλητής και της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας σημειώνονται τον ίδιο περίπου χρόνο.

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

- Προπορευόμενη μεταβλητή είναι εκείνη όπου ο χρονισμός των κινήσεων της προηγείται χρονικά του χρονισμού των κινήσεων της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας.
- Οι κορυφές και οι πυθμένες της μεταβλητής προηγούνται των κορυφών και των πυθμένων της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας.

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

- Υστερόχρονη μεταβλητή είναι εκείνη όπου ο χρονισμός των κινήσεων της ακολουθεί χρονικά το χρονισμό των κινήσεων της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας.
- Οι κορυφές και οι πυθμένες της μεταβλητής έπονται των κορυφών και των πυθμένων της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας.

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

- Συνοπτικά, έχει παρατηρηθεί:
 1. Η παραγωγή, η κατανάλωση και η επένδυση είναι προκυκλικές και συμπορευόμενες μεταβλητές.
 2. Η απασχόληση είναι προκυκλική μεταβλητή, ενώ το ποσοστό ανεργίας είναι αντικυκλική μεταβλητή.

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

3. Η μέση παραγωγικότητα της εργασίας και ο πραγματικός μισθός είναι προκυκλικές μεταβλητές.
4. Το **χρήμα** και οι **τιμές των μετοχών** είναι προκυκλικές μεταβλητές και προπορεύονται του κύκλου.

Γνωρίσματα των Οικονομικών Κύκλων

5. Ο πληθωρισμός και τα ονομαστικά επιτόκια είναι προκυκλικές και υστερόχρονες μεταβλητές.
6. Το πραγματικό επιτόκιο είναι ακυκλική μεταβλητή.

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

- Πώς εξηγούνται οι διακυμάνσεις του οικονομικού κύκλου;
- Υπάρχουν 2 βασικές θεωρίες των οικονομικών κύκλων:
 - i. η κλασική, και
 - ii. η κεϋνσιανή.

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

- Και οι 2 θεωρίες μπορούν να μελετηθούν σε ένα ενιαίο πλαίσιο, που ονομάζεται υπόδειγμα συναθροιστικής ζήτησης-συναθροιστικής προσφοράς (**AD-AS**).

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

- Το υπόδειγμα **AD-AS** έχει 2 συνιστώσες:
 - τη καμπύλη συναθροιστικής ζήτησης (**AD**),
 - τη καμπύλη συναθροιστικής προσφοράς (**AS**).

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

➤ Καμπύλη συναθροιστικής ζήτησης

- Αυτή δείχνει τη συνολική ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών που ζητείται από τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και το κράτος, σε κάθε επίπεδο τιμών (P).
- Έχει **αρνητική κλίση**, καθώς η συνολική ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών που ζητείται, μειώνεται όταν το επίπεδο των τιμών αυξάνει.

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

- Μια αύξηση της συνολικής ζήτησης σε δεδομένο επίπεδο τιμών μετατοπίζει την καμπύλη συναθροιστικής ζήτησης προς τα πάνω και δεξιά (και αντίστροφα).

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

- **Καμπύλη συναθροιστικής προσφοράς**
 - Αυτή δείχνει την ποσότητα που είναι διατεθειμένοι να προσφέρουν οι παραγωγοί σε κάθε επίπεδο τιμών (***P***).
 - Διακρίνεται σε:
 - Βραχυχρόνια καμπύλη (***SRAS***),
 - Μακροχρόνια καμπύλη (***LRAS***).

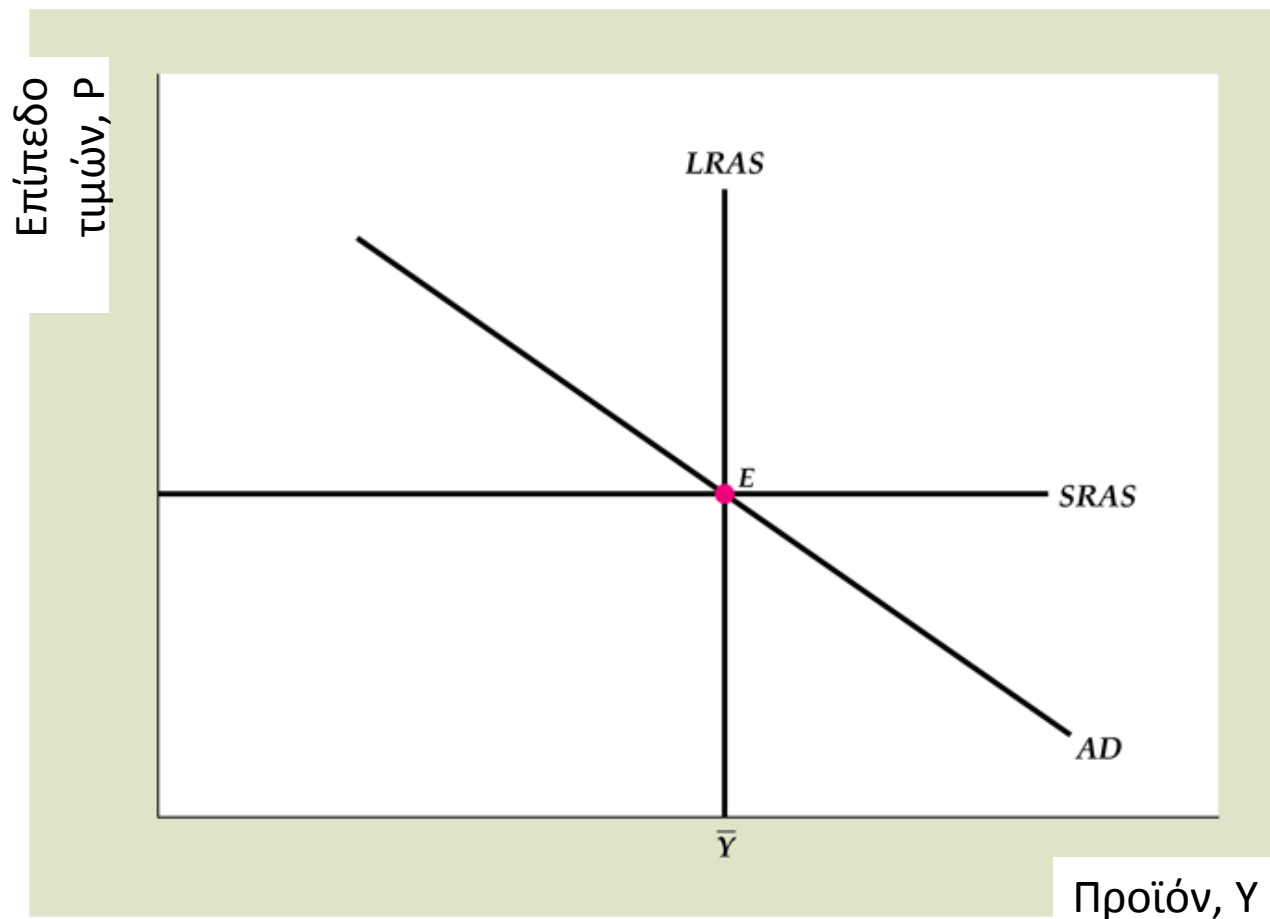
Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

- Η βραχυχρόνια καμπύλη συναθροιστικής προσφοράς είναι **οριζόντια**, καθώς οι τιμές είναι σταθερές βραχυχρόνια.
- Η μακροχρόνια καμπύλη συναθροιστικής προσφοράς είναι **κάθετη** στο σημείο όπου παράγεται το προϊόν πλήρους απασχόλησης .

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

- Η βραχυχρόνια ισορροπία της οικονομίας επιτυγχάνεται στο σημείο όπου τέμνονται οι καμπύλες **AD** και **SRAS**.
- Η μακροχρόνια ισορροπία επιτυγχάνεται στο σημείο όπου τέμνονται οι καμπύλες **AD** και **LRAS**.

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

- Όπως παρατηρούμε, η βραχυχρόνια και η μακροχρόνια ισορροπία περνάνε από το ίδιο σημείο (**E**).
 - Δεδομένου ότι οι τιμές έχουν προσαρμοστεί για να επιτευχθεί η μακροχρόνια ισορροπία, η καμπύλη **SRAS** πρέπει επίσης να περνά από το ίδιο σημείο.
- Ωστόσο, αν σημειωθεί κάποια μεταβολή στην οικονομία, η βραχυχρόνια ισορροπία μπορεί να διαφέρει από τη μακροχρόνια.

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

- Γενικά, αυτό το υπόδειγμα χρησιμοποιήθηκε για τη μελέτη της αντίδρασης της οικονομίας στις διάφορες διαταραχές που σημειώνονται σ' αυτήν.
- Διακρίνουμε 2 είδη διαταραχών:
 - i. Διαταραχή της συναθροιστικής ζήτησης
 - ii. Διαταραχή της συναθροιστικής προσφοράς

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

➤ Διαταραχή της συναθροιστικής ζήτησης

Είναι μια μεταβολή στην οικονομία, που μετατοπίζει την καμπύλη **AD**.

– Παράδειγμα δυσμενούς διαταραχής:

Οι καταναλωτές γίνονται απαισιόδοξοι για το μέλλον, με συνέπεια να μειώσουν την τρέχουσα καταναλωτική τους δαπάνη, μετατοπίζοντας την καμπύλη **AD** προς τα αριστερά.

Ανάλυση των Οικονομικών Κύκλων

➤ Διαταραχή της συναθροιστικής προσφοράς
Είναι μια μεταβολή στην οικονομία (όπως μια μεταβολή στην παραγωγικότητα ή στην προσφοράς εργασίας), που προκαλεί τη μετατόπιση της καμπύλης **LRAS**.

– Παράδειγμα δυσμενούς διαταραχής:

Μια σοβαρή ξηρασία που μειώνει σημαντικά την ετήσια συγκομιδή, θα μετατοπίσει προς τα αριστερά την καμπύλη **LRAS**.

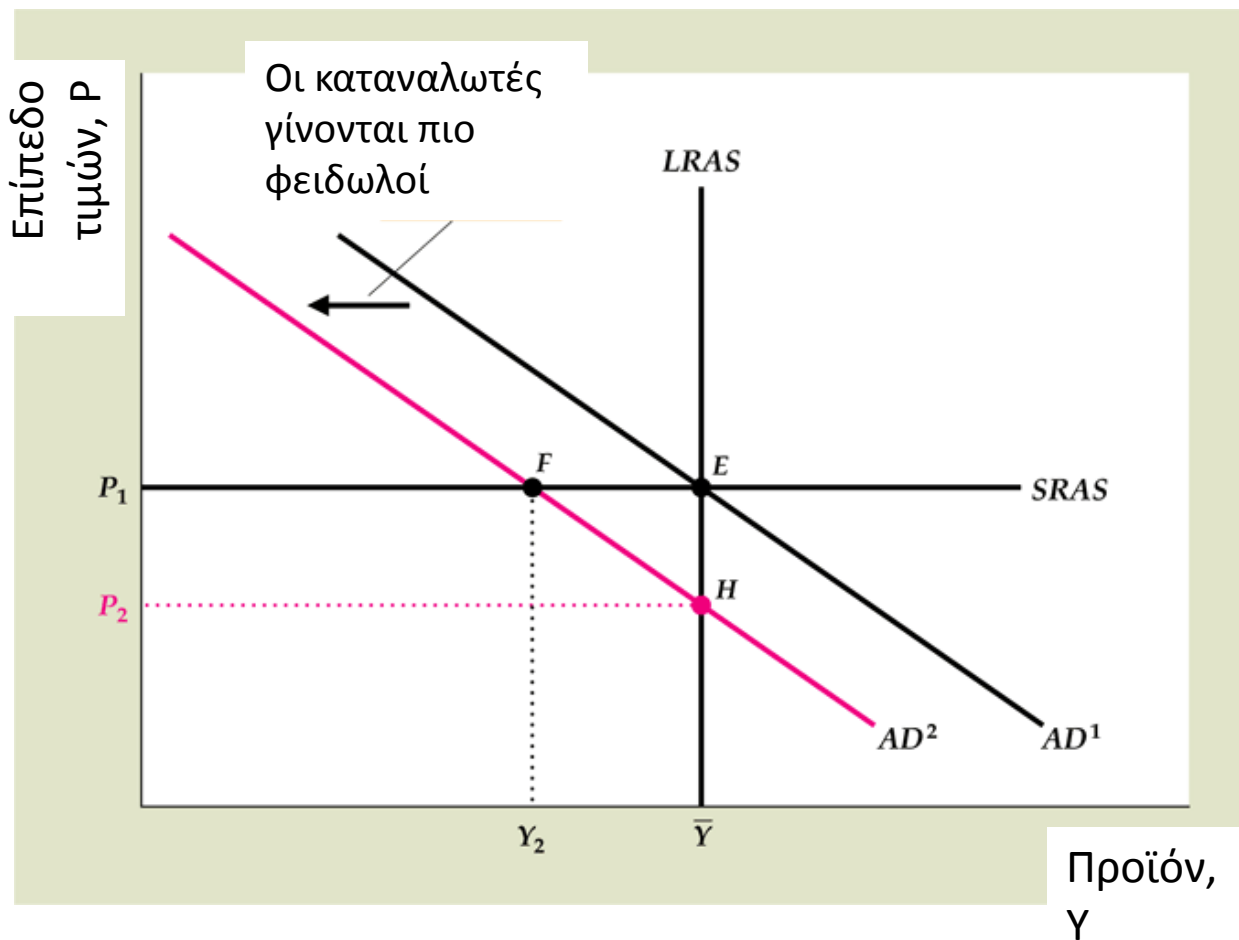
Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Ζήτησης

- Ας υποθέσουμε ότι, αρχικά, η οικονομία βρίσκεται σε ισορροπία (τόσο βραχυχρόνια, όσο και μακροχρόνια) στο σημείο **E**.
- Μια δυσμενής διαταραχή της συναθροιστικής ζήτησης θα μετατοπίσει την καμπύλη **AD** προς τα αριστερά.

Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Ζήτησης

- Τώρα, η νέα βραχυχρόνια ισορροπία είναι στο σημείο F .
 - Το προϊόν έχει μειωθεί, ενώ το επίπεδο τιμών έχει παραμείνει σταθερό.

Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Ζήτησης

Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Ζήτησης

- Ωστόσο, η οικονομία δεν θα μείνει στο σημείο F για πάντα.
- Οι επιχειρήσεις θα αντιδράσουν στη χαμηλότερη ζήτηση προσαρμόζοντας τις τιμές τους προς τα κάτω, μέχρι η οικονομία να φθάσει στο σημείο H .

Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Ζήτησης

- Η νέα μακροχρόνια ισορροπία είναι το σημείο *H*.
 - Το προϊόν βρίσκεται στο αρχικό του επίπεδο, αλλά το επίπεδο τιμών έχει μειωθεί.

Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Ζήτησης

- Ποιο χρονικό διάστημα απαιτείται για να φτάσουμε στη μακροχρόνια ισορροπία;
- **Κλασική θεωρία:** η οικονομία μετακινείται σχεδόν άμεσα στο σημείο H , με συνέπεια η δυσμενής διαταραχή της AD να μην έχει ουσιαστικά καμία επίπτωση στο προϊόν
 - Οι τιμές προσαρμόζονται αρκετά γρήγορα.
 - Οι κάμψεις είναι μικρής διάρκειας.
 - Δεν υπάρχει ανάγκη κρατικής παρέμβασης.

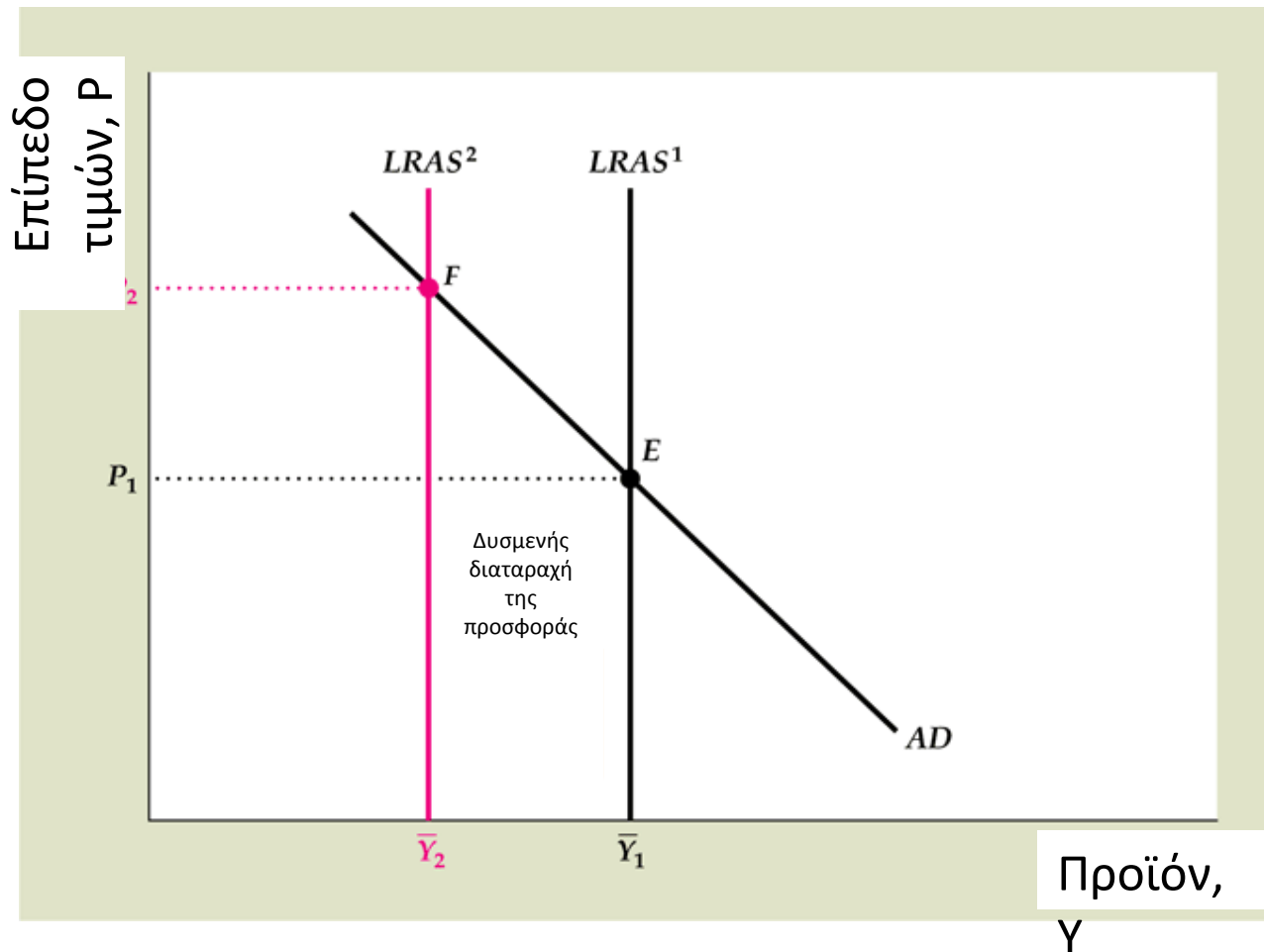
Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Ζήτησης

- **Κεϋνσιανή θεωρία:** η διαδικασία προσαρμογής διαρκεί περισσότερο, και έτσι η δυσμενής διαταραχή της **AD** μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του προϊόντος.
 - Οι τιμές προσαρμόζονται αργά.
 - Η προσαρμογή μπορεί να χρειαστεί μερικά χρόνια.
 - Η κυβέρνηση μπορεί να αντιμετωπίσει τις κάμψεις αυξάνοντας τις δαπάνες της, και μετατοπίζοντας την καμπύλη **AD** προς τα δεξιά.

Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Προσφοράς

- Υποθέστε ότι η οικονομία, αρχικά, βρίσκεται σε μακροχρόνια ισορροπία στο σημείο **E**.
- Θεωρήστε τώρα ότι σημειώνεται η δυσμενής διαταραχή της προσφοράς, μειώνοντας το προϊόν της πλήρους απασχόλησης, και μετατοπίζοντας την καμπύλη **LRAS** αριστερά.

Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Προσφοράς

Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Προσφοράς

- Η νέα μακροχρόνια ισορροπία σημειώνεται στο σημείο F .
 - Το επίπεδο προϊόντος είναι χαμηλότερο από το αρχικό, ενώ το επίπεδο των τιμών είναι υψηλότερο.
 - Η κάμψη συνοδεύεται από αύξηση των τιμών.

Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Προσφοράς

- **Κλασική θεωρία:** Η οικονομία μετακινείται γρήγορα από το σημείο E στο F και παραμένει στο F .
- Θεωρούν τις διαταραχές της συναθροιστικής προσφοράς ως την κύρια αιτία των διακυμάνσεων του προϊόντος.

Δυσμενής Διαταραχή της Συναθροιστικής Προσφοράς

- **Κεϋνσιανή θεωρία:** Η οικονομία χρειάζεται πολύ χρόνο για να φθάσει στη μακροχρόνια ισορροπία.
- Ωστόσο, συμφωνούν με τους κλασικούς, ότι μακροχρόνια η δυσμενής διαταραχή της προσφοράς θα μειώσει το προϊόν και θα αυξήσει το επίπεδο των τιμών.

Συμπεράσματα

- Οι **κλασικοί** υποστηρίζουν ότι:
 - Οι διαταραχές της συναθροιστικής ζήτησης έχουν μόνο πολύ βραχυχρόνιες επιπτώσεις σε πραγματικές μεταβλητές, όπως το προϊόν.
 - Δίνουν έμφαση στις διαταραχές της συναθροιστικής προσφοράς για την εξήγηση των οικονομικών κύκλων.
 - Ο ρόλος του κράτους για την αντιμετώπιση των οικονομικών κύκλων είναι περιορισμένος.

Συμπεράσματα

- Οι **κεϋνσιανοί** υποστηρίζουν ότι:
 - Οι διαταραχές της συναθροιστικής ζήτησης μπορούν να επηρεάσουν το προϊόν για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα.
 - Η οικονομική πολιτική μπορεί να βοηθήσει στην επιτάχυνση της επιστροφής της οικονομίας στην πλήρη απασχόληση.

Τέλος Ενότητας 1

Οικονομικοί Κύκλοι

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης